

Assaborir la paraula: Salm 34, 9

Com animar un grup bíblic (I)

P. JUSTINO MARTÍNEZ PÉREZ, missioner combonià, del Departament de Bíblia del CEP.

*És més fàcil donar cent passos amb una persona sola
que donar un pas amb cent persones*

Introducció

En el món globalitzat en què vivim tot va tan ràpid que és necessari fer memòria perquè la vida no se'ns escapi. En aquest context volem incentivar l'Animació Bíblica de la Pastoral i proposar als lectors i lectores de Quaderns de Pastoral algunes experiències i reflexions que ajuden a trobar camins concrets perquè la Paraula de Déu pugui arribar cada dia més a les mans i al cor de més gent, animadors, catequistes, comunitats i parròquies.

Mirant detingudament aquests anys descobreixo una història apassionant referent a l'Animació Bíblica a Catalunya, des del Vaticà II fins avui, i sobretot des del nou impuls donat en ocasió del Concili Provincial Tarracense (1995). Molts són els centres pastorals, els instituts superiors, els cursos de caràcter pastoral que tenen com a centre polaritzador la Paraula de Déu. Sense pretendre quantificar – sols l'Esperit coneix tot el que s'està portant endavant en les diverses diòcesis catalanes –, podem dir que és

constant, com diria el profeta Amós, una creixent fam i set de la Paraula de Déu: “Vénen dies que enviaré fam al país: no fam de pa, ni set d'aigua, sinó fam d'escoltar la meua paraula. Ho dic jo, el Senyor, Déu sobirà” (Am 8, 11-12). Qui estigui atent als signes que van apareixent, pot verificar-ho i alegrar-se del que està succeint. Podem constatar que cada vegada hi ha més grups que s'han anat animant, creixent i perseverant. La gent, de les més variades professions i edats, va descobrint que aquella Bíblia que abans adornava casa seva i que no els deia res, ara s'ha convertit en aliment, llum, energia: els interpel·la personalment. Han descobert un tresor que catalitza la seva existència!

Davant dels desafiaments diversos de l'Animació Bíblica de la Pastoral, la nostra reflexió vol focalitzar algunes experiències realitzades en diferents llocs i apuntar suggerències pràctiques que animen a més gent a involucrar-se en l'aventura de llegir i conèixer la Bíblia personalment i, alhora, animar a d'altres persones perquè es disposin a ajudar a grups, comuni-

tats o parròquies a reunir-se i beure assíduament del Pou de la Paraula (Jn 4).

Molta gent es tira enrera pensant en les dificultats que pot trobar-se en el camí a l'hora d'animar un Grup Bíblic. No direm que és un jardí de roses, o millor, direm que és un jardí de roses en el qual també hi ha algunes espines. Però res d'especial pels experts Jardiniers de la Paraula que es disposen amb generositat i entrega al Servei de la Paraula (Lc 1, 3). Altres persones, no obstant, després d'un temps de preparació han començat a assumir un servei d'Animació de Grups Bíblics en comunitats i parròquies. Com a tot començament, ha estat difícil i ha portat més temps del previst. La gent, fins i tot després d'haver-se preparat, treballant seriosament i reflexionant veu que és una tasca difícil, sent el desafiament, i es nota "com a la intempèrie"... "Mai se sap amb què et trobaràs", pensen amb certa raó, però malgrat totes les dificultats hi ha un consens: l'alegria de compartir la Paraula de Déu en grup val la pena i per això és normal i necessari entrenar-se, com fa tot jugador, dos o tres cops per setmana per estar lúcid davant dels desafiaments que, sens dubte, ens vindran.

Molts són els que qüestionen com animar un Grup Bíblic. Volem oferir algunes pinzellades i pistes concretes de treball sobre com portar-ho a terme. Som conscients que no hi ha receptes i el que proposem està lluny de ser-ho, però volem aportar algunes suggerències pràctiques d'Animació Bíblica, responnent a la necessitat de

trobar camins perquè la gent pugui, cada vegada més, tenir accés a la Font d'aigua viva, a la Paraula de Déu, enmig del tràfec de la vida. Acompanyem la nostra reflexió amb una bibliografia orientada fonamentalment als aspectes pastorals, on les persones interessades poden trobar indicis i dinàmiques per aprofundir la Bíblia sigui a nivell personal o comunitari. Les coses importants no s'improvisen, requereixen preparació i entrenament diari o setmanal, fins i tot deixar-les en remull i... quan menys t'ho esperes ¡plash! Salta la xispa. A vegades hi ha petites finestres que deixen entrar aire fresc i arribar llum nova a qui espera des de fa anys però no troba lleres ni canals on saciar la seva set (Salms 42-43 i 63,1). Estem convençuts que quan hi ha esperança, passió i perseverança per la Paraula, es realitza allò imprevisible.

Quan hi ha esperança, passió i perseverança per la Paraula, es realitza allò imprevisible.

1.-Tenir set, ganes de treballar i caminar junts

Quelcom nou comença quan se sent un desig gran; quan es té set de Déu els camins apareixen.

a) La set ens il·lumina i ens obre el camí

El salmista ens diu quelcom important de cara a com treballar en i amb un Grup Bíblic:

“Tot jo tinc set de tu, per tu es desviu el meu cor en terra eixuta, assedegada, sense aigua” (Sl 63). Quan hom anhela Déu com el mateix respirar, acaba trobant-se a Déu pels camins de la vida (Sl 42-43), fins i tot quan podríem tenir la sensació de Jeremies, que molta gent prefereix un altre tipus de “corrents d’aigua”: “El meu poble ha comès un doble mal: m’ha abandonat a mi, font d’aigua viva, i s’ha excavat cisternes, cisternes esquerdades, que no retenen l’aigua”(Jr 2,13).

Avui constatem, en el nostre món globalitzat, que molta gent sent set de la Paraula de Déu, però no troba lleres per arribar a la font: personalment, no es consideren preparats o ho veuen com una empresa per a gent “selecta”, per a especialistes, per a aquells que tenen temps per perdre o qui sap com. El cas és que no s’atreveixen a entrar en aquest bosc misteriós, no tenen el valor d’apropar-se a aquesta mina que amaga tresors de valor incalculable i que fins i tot estant a l’abast de mà –moltes cases tenen una Bíblia que serveix més d’ornamentació que de brúixula per orientar en els revessos i vaivéns de la vida–, no s’atreveixen a obrir-la i llegir-la.

En el nostre món globalitzat molta gent sent set de la Paraula de Déu, però no troba lleres per arribar a la font.

b) Ganes de treballar

Podem llegir la Bíblia a casa, individualment, però podem treballar junts i llegir-la en grup. Una cosa no està renyida amb l’altre, es complementen mútuament. Quan més ens preparem personalment, el Grup Bíblic es torna més ric i ens introdueix en noves dimensions, insospitades.

És important començar amb un programa senzill, per un any, llegint l’Evangeli de Marc, per exemple, i deixant-se guiar per la mà experta de qui ens ha fet arribar aquesta Bona Notícia. Capítol rera capítol, fins a completar el trencaclosques. Guarda moltes sorpreses a cada pàgina i podríem dir que gairebé a cada paràgraf. Si no us ho podeu creure, comenceu a llegir-lo i veureu que, en més de quatre ocasions, us preguntareu: però això estava aquí i jo no ho sabia? Però realment està dient el que estic entenent? De veritat que és tan clar que els deixebles no entenen una, dues, tres vegades? Què voldrà dir-nos amb tot això? Per què ho haurà escrit Marc d’aquesta manera?

Poseu-vos en marxa, per un temps (un semestre, un any) i després doneu-hi continuïtat aprofundint un altre text bíblic que el Grup desitgi aprofundir. A la Parròquia de Sant Cosme i Sant Damià de Salvador de Bahia (Brasil) m’havien cridat perquè els orientés en un Curs de Formació Teològica per a tota la parròquia. Ho havien programat tot a la perfecció. Tenien Animadors per dur a terme les tasques, sales i altres coses necessàries. Havien previst la inscripció. S’havien apuntat cent

persones de diferents nivells: quatre! Segons em van explicar, tot estava previst detalladament. Així m'ho van anar presentant els coordinadors, juntament amb el rector, en un diàleg de dues hores un dissabte al matí. Jo vaig anar escoltant i cada cert temps els indicava que tot estava estupendament i ells s'anaven animant i explicaven els objectius, els temes que desenvoluparien al llarg d'un any. Després d'haver-los escoltat atentament els vaig dir que per part meva sols tenia una suggerència a fer i era la següent: "Que en rebre els alumnes els indiquessin que es tractava del primer curs, i que en acabar fessin l'avaluació pensant en com donar-hi continuïtat amb un segon curs, acollint les suggerències que fessin els participants". Entrar en un Grup Bíblic i escoltar la Paraula de Déu ens introdueix en un dinamisme que no podem ni somniar quina serà la meta definitiva. És un procés captivador. Porteu-lo a terme i ho veureu. No tingueu por de solcar nous mars. Veureu que la brisa de la tarda (1 Rs 19,12) us dóna un renovat ardor per acollir i viure l'Evangelí i també per anunciar-lo als quatre vents (cf. Els bisbes de Catalunya, *Creure en l'Evangelí i anunciar-lo amb nou ardor*, Barcelona, Claret 2007).

c) Posar-se junts en camí

El poeta, parlant en general, deia que no hi ha camí, que es fa camí en caminar. També en el coneixement de la Bíblia no hi ha camí, s'ha de fer camí caminant. I en dir això, des d'un punt de vista metodològic, no volem ignorar, lluny de nosaltres això, que molt

s'ha avançat en aquest camp abans i després del Concili Vaticà II. Només cal donar un cop d'ull al Document de la Pontificia Comissió Bíblica: "La interpretació de la Bíblia a l'Església", per veure tot un arsenal de mètodes, camins i estratègies que s'han dut a terme en els diferents continents. Però cada Grup Bíblic fa el seu camí, la seva experiència, la seva opció, el seu treball, dedica el seu temps i treu les seves conseqüències i compromisos, i veu els resultats al final de la jornada dels seus esforços i il·lusions.

És important tenir ganes de treballar i caminar junts. És més fàcil donar cent passos amb una persona sola que donar un pas amb cent persones. Jo, personalment, prefereixo donar un pas amb cent persones al mateix temps, tot i que somnio cada dia com donar la resta dels noranta-nou passos junts. Hi ha un text molt significatiu que pot il·luminar-nos en aquest sentit i veure la necessitat d'"acompanyar" personalment al Grup perquè la Paraula de Déu produeixi els fruits de l'Esperit i faci a la gent caminar joiosa: Fets 8, 4-40. Llegeiu-lo un parell de vegades i veureu que trobareu la llum pel viatge.

Animar un grup bíblic

La pregunta que la gent es fa una i una altra vegada, insistentment, és: com animar un Grup Bíblic?

- Animant-lo.
- Però, i si no existeix?
- Creant-lo.
- I, com crear-lo?
- Convocant-lo.

- A qui hem de convocar?
- Als interessats.
- I, si no em creuen?
- Fes que et creguin. Demostra'ls el moviment caminant.
- Com exactament?
- Fent-los veure que fer un Grup al voltant del Pou de la Paraula genera vida i canvia la vida.
- Però com?
- Dient: “veniu i veureu”.
- Però quan, una vegada a l'any o una vegada a la vida?
- No, per aquest viatge no necessitem les alforges del Grup Bíblic.

La Gosadia de convocar: un botó de mostra

Us posaré alguns exemples de convocatòria, malgrat que es pot esperar tot.

El dia del Domund a la Parròquia de Sant Joan d'Horta vaig comentar una cosa a l'homilia, de com havia treballat la Paraula de Déu al Brasil durant anys, i com la Bíblia conqueria el cor dels infants i de la gent gran i feia somniar als joves i als adults. Hi va haver una persona que em va dir que volia veure si això era veritat a Barcelona. Vàrem convocar un “Cafè amb Sant Joan”, sobre l'Evangeli de Joan. Van venir-hi 50 persones. Una altra vegada ho vaig dir a tres amics amb els quals feia un curs a Sant Cugat. Ho van explicar a les seves esposes i, a partir de tres d'elles, va sortir un curs sobre l'Evangeli de Lluc, de tres anys de durada i 250 hores de recorregut. Després vàrem continuar amb l'Èxode

i els Profetes, Daniel i l'Apocalipsi, uns altres tres anys de passeig per l'oceà de la Bíblia.

Parlava d'aquestes coses aquí i allà. Al 2003 em van telefonar l'Eli i l'Anna per començar un Curs. Ens vam trobar un diumenge a la tarda amb l'Oriol i d'allí en va sortir el Curs sobre l'Evangeli de Marc a la Parròquia de Sant Ildefons. Set participants el primer any, el segon el doble. Vam fer tres anys de viatge per aquest Evangeli meravellós i encantador de Marc, que tantes sorpreses ofereix al caminant i al grup que s'endinsa pels seus cims captivadors. En aquest moment, el Grup està treballant l'Evangeli de Joan, de la mà d'Anna Castillo i Beatriu Jané.

Amb d'altres persones ens vam ajuntar dos dissabtes i ens acompanyà una persona de Badalona. Un grup es reuneix treballant diferents temes un cop al mes. Un altre Grup Bíblic sorgí a Badalona. Un dia la Júlia em va dir que volia formar un Grup Bíblic.

Un sacerdot volia animar un Grup Bíblic sobre l'Evangeli de Mateu. Parlàrem quatre hores, li vaig mostrar els materials. Preguntava això i allò. Al mes següent ens vam tornar a reunir. Portava preguntes, la seva experiència d'un mes i de com el grup havia crescut: eren unes vint persones. Parlàrem una altra estona, unes quatre hores i continuà el seu treball amb il·lusió. Un altre Equip està posant amb alegria i entusiasme les primeres pedres d'un altre Grup Bíblic a l'arxiprestat de Sant Pere de Terrassa.

Metodologia: despertar les llavors i somniar junts

Si tens el somni que la gent senzilla pugui conèixer la Paraula, comparteix-lo amb dues o tres persones, en dos o tres llocs, durant dos o tres mesos. Veuràs que el miracle es realitza. Dues et diran que no, però qui sap, pot haver-hi una tercera persona que t'escolti i vulgui continuar endavant.

L'Animador Bíblic comença i motiva, acompanya i anima. L'Animador Bíblic o un Equip pretenen fer descobrir el Tresor que la Bíblia amaga. Com? Fes que totes les persones del grup participin i col·laborin: parlant, escoltant, preguntant, completant... Fer descobrir el que el text guarda. No des d'una conferència: indica i suggereix on està la lluna per a conquerir-la!

L'Animador Bíblic comença i motiva, acompanya i anima.

Comparteix experiències de vida i les troballes de caminar per la Bíblia amb senzillesa i alegria. Desperta les llavors que hi ha en cada persona al llarg del camí, com fa el Ressuscitat amb els peregrins d'Emaús; que no té pressa i escolta atentament la desolació d'aquells caminants i, a partir de l'Es-criptura, els obre un horitzó d'esperança i posa el seu cor en brases, a punt per la missió i el testimoniatge (Llc 24, 13-49).

El millor de cada persona és ser i realitzar el Do que el Senyor li ha donat. Per això res millor que ajudar a descobrir-ho i a fer-ho fructificar amb perseverança (Llc 8, 1-15). El Poble de Déu, també als nostres dies, té set de la Paraula, però a vegades creu que això ningú li pot donar, perquè és difícil, perquè no hi ha temps, perquè... Convence'ls del contrari: trobar temps pel que s'estima, que res és difícil pel qui té una passió: ni els cocodrils del Nil poden impedir a l'amant visitar a la seva estimada!

Sigues com el Jardiner de la Paraula: que rega el jardí d'una manera tan discreta i silenciosa que les plantes i el jardí creixen diàriament i no ho expliquen a ningú, però tothom veu la vitalitat i l'alegria del jardí, encara que no vegin còrrer l'aigua. Anima el Grup Bíblic, sense tocar les campanes, ja que el bé no fa soroll, i el soroll no fa bé.

Comparteix el que ets més que el que saps, i que el que diguis deixi bon gust de boca, per paladejar-ho i viure-ho de tal manera que qui s'apropi faci la rotllana més gran, i la dansa; i pugui cantar la sardana de l'alliberament, sigui de la nació que sigui.

Convida a participar als teus amics i veïns, acull-los, ja que el món es canvia amb petits gestos d'amistat, perdó i misericòrdia (Llc 6, 36; 10, 25-37).

No treballis un text que no hagi preparat anteriorment: T'evitaràs

moltes sorpreses! Quan s'escolten receptes de cuina, semblen molt senzilles de fer però, abans de convidar als teus amics a que assaborixin la teva recepta, experimenta a la cuina, ja que si et surt malament perdràs el menjar, no en sortiràs gaire airós i t'arriscaràs a que els teus amics no acceptin la propera invitació a dinar. És bo llegir el text abans amb calma, consultant les notes explicatives que trobem a peu de pàgina o tenir a mà algun comentari al nostre abast. No t'espantis. Això és quelcom normal i necessari: és com consultar el mapa abans de posar-te a la carretera, tenint en compte els senyals del camí i la meta del viatge.

Per altra banda, cal perdre una mica la por i llançar-se a "bussejar". L'Animador Bíblic no ho ha de "saber tot". Ningú pot garantir que tinguem totes les respostes a les imprevisibles preguntes que un grup o les que la vida ens fa a cada pas. Amb senzillesa i honestat podem reconèixer que hi ha coses que necessiten més aprofundiment i junts ho podem portar a terme. Una cosa diferent és "no haver vist el text ni pel forro" o creure que, sense llegir-lo, ja coneixem el text de memòria. Desconfia de "viure de renda". No sol ser un bon criteri per a un Animador Bíblic. És millor refrescar la memòria amb una lectura de més que amb una lectura de menys. Fes la prova i et convenceràs. El text reserva sempre una bona mitja dotzena de secrets per a qui s'hi endinsa una i una altra vegada amb interès, atenció i curiositat.

Treball en equip

Jesús els envià de dos en dos: per ajudar-se, per donar testimoni creïble, fiable, per compartir el camí, els seus desafiaments i perills, per caminar durant la nit amb el cor en brases per la Paraula i pel Pa (Llc 24, 13-49) cap a Jerusalem "que mata als profetes i als qui li són enviats" (Mt 23, 37), però, amb tot i amb això, no s'ha de tenir por (Llc 12, 11-12; 21, 12-19), ja que el Senyor ressuscitat ens donarà la Força de l'Esperit per recórrer els camins del món essent els seus Testimonis (Fets 1, 8).

El Animadors Bíblics descobreixen també la bellesa de llegir la Paraula i treballar-la en Grup una vegada que s'ha preparat amb l'Equip per dues o tres persones. Les dificultats que apareixen no tenen comparació amb l'alegria de descobrir junts la riquesa de la Paraula que Déu ens adreça i que és major que el nostre cor (1 Jn 3,20).

Ser companys de camí

En l'Animació Bíblica un lloc clau correspon als Equips. Tant de bo es poguessin crear equips de dues o tres persones a cada parròquia o arxiprestat que poguessin il·luminar amb la Paraula de Déu allà on es couen els problemes pastorals, i sortir a l'encontre de les persones que troben dificultats en la lectura de la Bíblia, com ho va fer Felip en el camí amb aquella persona que estava llegint el profeta Isaïes i no acabava d'entendre el que llegia (Fets 8, 26-40). O aquella altra història dels "Fets" referida a un

gran coneixedor de les Escriptures: Apol·lo. A Èfes es posà a ensenyar “amb gran fervor i cura tot el referent a Jesús. Però donat que en algunes coses estava encara a les beceroles, en escoltar-lo Priscil·la i Àquila se l’emportaren i li mostraren més exactament el camí” (Fets 18, 24-28).

També hi ha matrimonis, com Priscil·la i Aquila, que es dediquen a l’anunci de la Paraula al llarg i ample de tots els continents en un servei itinerant.

Mística de l’animació bíblica

Diguem una paraula sobre la mística de l’Animació Bíblica. La seva característica clau és eminentment evangèlica i profètica, aprenent, i vivint aquella estranya lògica i saviesa que es troba en el tresor del Regne revelat als petits (Mt 11, 25-27; Llc 10, 21-22) i en el camí de la Creu (1Co 1, 10-31; Mc 8, 22-10, 52).

Això requereix una dinàmica de creixement i vivència permanent de la fe i del compromís que, com un arbre plantat a la vora del riu, s’enfronta a sequeres i conflictes i dóna fruit a la seva saó (Salm 1) proclamant dia i nit que el Senyor és Just (Salm 91).

L’Animació Bíblica ha de travessar en profunditat tota la Pastoral de nord a sud, i d’est a oest. Vegem-ho a partir d’algunes imatges que poden orientar-nos i mostrar camins operatius des del treball del Grup Bíblic, que és com el

motor impulsor que posa en moviment a persones, grups i comunitats, i on cada persona es renova, creix i alimenta la seva fe i esperança. És a dir, el grup Bíblic és com una festa d’amics, com oli en el motor i com la benzina pel cotxe o el continu pedalar perquè la bicicleta avanci.

Aquest espai senzill i acollidor que és el Grup Bíblic canvia la façana de la terra i oxigena el món, perquè canvia el cor humà des de les situacions més indescriptibles. És com un foc al qual ens apropem; no ens deixa indiferents! I si no, mireu a Moisès (Ex 3) o a Jeremies (Jr 20, 7.10), o als deixebles d’Emaús (Llc 24, 32).

Una festa d’amics

Se m’ocorre una comparació que està a l’abast de tots. El treball del Grup Bíblic és com la invitació a una festa d’amics o a una petita festa familiar. Es tracta de no complicar-se la vida, però sí de celebrar: decidim portar un plat cadascú i el menú surt bo, variat i abundant per tots.

Com l’oli en el motor

Una segona imatge del treball de Grup és com l’oli en el motor: lubrifica, dinamitza i alimenta, amortitza el frec i evita el desgast. Així també el Grup Bíblic sol ser bàlsam sobre les ferides de la vida i, amb la seva freqüència setmanal o mensual, va posant vida i esperança enmig dels conflictes, es converteix en Llum pel camí (Salm 119, 105).

Com benzina en el cotxe

Un tercer símbol pot ajudar-nos a veure i sentir la força del grup Bíblic en la comunitat: la benzina en el cotxe. La benzina posa en marxa tot el procés. Resulta necessària, imprescindible i no val a dir: com que no tinc temps no aniré a fer provisió. Quan sentim la necessitat d'abastiment i d'alimentar-nos de la Paraula, llavors el temps i el lloc es troben; també les persones amb les quals podem caminar i que es converteixen en estímul i testimoni enmig de les dificultats. En la vida diària i, des de les situacions existencials que vivim, la Paraula de Déu es converteix en Llum i Força per caminar, viure, servir, esperar, resistir, estimar. Com el menjar diari, així és la reunió periòdica del grup bíblic: ens ofereix l'oportunitat per a compartir, créixer, alimentar-nos, seguir esperant. Ens dona força per enfrontar-nos a nous reptes que ens porta el món globalitzat. El Grup Bíblic ens fa descobrir la riquesa de la Sagrada Escripura com "la gran carta que el Pare envia als seus fills que peregrinen en el món i amb qui s'entreten mitjançant l'Esperit Sant" (Dei Verbum 21). Si això és així, i ho és realment, no valen disculpes, ni excuses barates que nosaltres ens inventem i que ni nosaltres mateixos ens acabem de creure. Tenim un tresor al nostre abast: El deixarem de banda? O ens distancia el respecte i la veneració? Diu Paul Claudel que "els cristians tenen una gran veneració pel llibre sagrat i la manifesten mantenint-se distants". Li seguirem donant la raó o obrirem la Bíblia i ens

posarem al seu abast, deixant-nos tocar per una Paraula que pot canviar la nostra vida i eixamplar el nostre cor?

Posem a la teva disposició alguns llibres que podran ajudar-te a comprendre millor la Bíblia i a animar un grup Bíblic. També pots visitar la plana web Paraula en Camí:

HYPERLINK

"<http://www.combonianos.com/>"

<http://www.combonianos.com/>

Hi trobaràs informacions útils i podràs visitar també altres planes sobre l'Animació Bíblica de la Pastoral.

Tasteu i veureu que n'és de bo el Senyor

Vaig llegir una vegada que una persona és gran quan té una gran causa per la qual lluitar. Aquesta Causa per a mi és la Passió per la Paraula de Déu. A aquesta causa hom hi pot dedicar set dies a la setmana, involucrar-hi cent persones i, fins i tot, dedicar-li mil vides i mai acaba de realitzar-la o d'arribar a port. El repte romà sempre més gran encara. No queda més remei que seguir convidant, convocant i enviant treballadors (Mt 20, 1-16) per a una collita abundant (Jo 4, 35; Llc 9-10). Que Algú s'encarregui de sembrar i de fer germinar de dia i de nit, sense que sapiguem molt bé com tot ho porta a terme (Mc 4, 26-29), però amb la certesa profunda que el gra de blat arriba a convertir-se en espiga granada, en un camp madur que requereix treballadors (Mt 9, 37-38; Llc 10, 2) i mirada atenta per captar-lo com Jesús (Jo 4, 34-35).

Juntament amb la metodologia ens preocupa també l'espiritualitat, que formen, juntament amb el missatge i els destinataris, els pilars sobre els quals construir l'Animació Bíblica de la Pastoral.

Sens dubte que el contingut i la metodologia requereixen el seu temps i espai, però si falta la dimensió de l'espiritualitat és com córrer sense motiu, sense direcció i sense força. El millor que podem dir a altres és: "veniu i veureu" (Jo 1, 39) o com ens convida el salmista insistent i inescotable: "Tasteu i veureu que n'és de bo el Senyor!" (Sl 34,9). La resta ve per si sol.

Bibliografia

- ASSOCIACIÓ BÍBLICA DE CATALUNYA, *Llegir la Bíblia en grup. Evangeli segons Lluc*, Barcelona, Claret 2000. En la mateixa col·lecció es poden trobar entre altres: *l'Evangeli segons Marc. Fets dels Apòstols, Èxode, Isaïes*.
- ALEIXANDRE Dolores, *Pan en nuestra mesa. Lectura pastoral y orante de la Biblia*, Sal Terrae 88 (2000) 615-630. Número monogràfic dedicat a: *Llegir la Bíblia avui: Mirades noves a un llibre de sempre*.
- ALETTI J-N., *El arte de contar a Jesucristo. Lectura narrativa del Evangelio de Lucas*, Salamanca, Sígueme 1992.
- BIANCHI Enzo, *Pregar la Paraula. Una introducció a la "lectio divina"*, Barcelona, Claret 1988. Original italiano de 1974.
- BRISEBOIS Mireille, *Métodos para leer mejor la Biblia. Exégesis histórico-crítica*, Madrid, Paulinas 1987.
- CASA DE LA BIBLIA, *La Biblia en grupo. Doce itinerarios para una lectura creyente*, Estella, Verbo Divino 1997.
- DIAZ RODELAS Juan Miguel, *Introducción a la Sagrada Escritura*, Valencia, Siquem 2004.
- ESPINA PERUYERO Gonzalo, *¿Cómo hacer de la Biblia el libro de la Catequesis?*, Madrid, Ediciones San Pío X 1998.
- FARMER, William R., LEVORATTI Armando J., McEVENUE Sean, DUNGAN David L., (Dir), *Comentario Bíblico Internacional. Comentario católico y ecuménico para el siglo XXI*, Estella, Verbo Divino 2000, 2ª Ed.
- KINGSBURY, Jack Dean, *Conflicto en Marcos*, Córdoba, El Almendro 1991.
- LLOPIS, Joan, *L'escolta de la Paraula*, Barcelona, Centre de Pastoral Litúrgica 1994.
- MARGUERAT, Daniel, BOURQUIN Yvan, *Cómo leer los relatos bíblicos. Iniciación al análisis narrativo*, Santander, Sal Terrae 2000.
- MARTÍNEZ PÉREZ Justino, *Historias para vivir. Leer la Biblia desde la vida*, Barcelona, Claret 2003 (Edición en catalán e italiano; en preparació en inglés, alemán y portugués).
- MESTERS, Carlos, EQUIPO BIBLICO,

- CRB, *La formación del Pueblo de Dios*, Estella, Verbo Divino, 21999. En aquesta mateixa editorial, la sèrie "TU PALABRA ES VIDA", amb els següents títols: "*Lectura Orante de la Biblia*"; "*Lectura profética de la historia*"; "*Sabiduría y poesía del pueblo de Dios*"; "*Seguir a Jesús: Los Evangelios*"; "*Vivir y anunciar la Palabra. Las primeras comunidades*"; "*El sueño del pueblo de Dios*". "*Las comunidades y el movimiento apocalíptico*".
- MESTERS Carlos, LOPES Mercedes, OROFINO Francisco, *Misericordia quiero y no sacrificios. Encuentros bíblicos sobre el Evangelio de Mateo*, Verbo Divino. Centro de Estudios Bíblicos. CEBI 1999-2000.
- MESTERS Carlos, LOPES Mercedes, *Querido Teófilo. Encuentros bíblicos sobre el Evangelio de Lucas*, Estella, Grupo Editorial Verbo Divino 2000.
- Misión Joven. *Centrados en la Palabra* 360 (2007). Número monogràfic.
- NAVARRO PUERTO Mercedes, *¿Qué necesita un/a catequista para conocer e interpretar la Biblia?*, Madrid, Edicions San Pío X 1994.
- PONTIFICIA COMISIÓN BÍBLICA, *La interpretación de la Biblia en la Iglesia*, Arquebisbat de València. Librería Editrice Vaticana, València. Città del Vaticano, 1993.
- SAL TERRAE. *Leer la Biblia hoy: Miradas nuevas a un libro de siempre*, 88 (2000).
- SERVICE BIBLIQUE 'EVANGILE ET VIE', *Itinerario por el Antiguo Testamento*, Estella, Verbo Divino 1996.
- SERVICE BIBLIQUE 'EVANGILE ET VIE', *Itinerario por el Nuevo Testamento*, Estella, Verbo Divino 2000.
- SICRE J. Luis, *Introducción al Antiguo Testamento*, Estella, Verbo Divino 2000.
- WEBER Hans-Ruedi, *Manual para formadores en el estudio de la Biblia*, Santander, Sal Terrae 1996.
- WIJNGAARDS John N. M., *Comunicar la palabra de Dios. Predicación y catequesis bíblicas*, Estella, Verbo Divino 1988.
- ZEVINI Giorgio, *La lectio divina en la comunidad cristiana. Espiritualidad, Método, Praxis*. Estella, Grupo Editorial Verbo Divino 2005.
- Justino Martínez Pérez,
juzpaz@combonianos.com
<http://www.combonianos.com/>